

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. lokakuuta 2023
(OR. en)

14309/23

JAI 1328
FREMP 290
DIGIT 220
SOC 692
HYBRID 72
DISINFO 84

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	13399/23 + COR 1 + 13399/23 ADD 1
Asia:	Neuvoston päätelmät digitaalisesta voimaannuttamisesta perusoikeuksien suojelemiseksi ja toteuttamiseksi digitaalisella aikakaudella – Neuvoston päätelmät (20. lokakuuta 2023)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3976. istunnossaan 20. lokakuuta 2023 hyväksymät päätelmät digitaalisesta voimaannuttamisesta perusoikeuksien suojelemiseksi ja täytäntöönpanemiseksi digitaalisella aikakaudella.

**NEUVOSTON PÄÄTELMÄT DIGITAALISESTA
VOIMAANNUTTAMISESTA PERUSOIKEUKSIEN SUOJELEMISEKSI JA
TOTEUTTAMISEKSI DIGITAALISELLA AIKAKAUDELLA**

Johdanto-osa

Euroopan unionin neuvosto

- a) **palauttaa mieleen** Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 2, 3 ja 6 artiklan,
- b) **palauttaa mieleen** Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 4 artiklan 3 kohdan, 8, 9 ja 16 artiklan, 67 artiklan 1 kohdan sekä 151 ja 162 artiklan ja 166 artiklan 2 kohdan,
- c) **palauttaa mieleen** Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja', jonka mukaan jokaisella on oikeus hyödyntää täysimääräisesti oikeuksiaan ja mahdollisuuksiaan, ja erityisesti sen 8, 11, 14, 15, 21, 23, 24, 25, 26, 36, 47, 51 ja 52 artiklan,
- d) **muistuttaa**, että perusoikeudet ovat kaikkien demokraattisten yhteiskuntien kulmakivi ja että niiden suojelu sekä verkossa että sen ulkopuolella on olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa ihmisarvon toteutuminen, mistä on tullut entistä haastavampaa digitaalisella aikakaudella,
- e) **palauttaa mieleen** perusoikeuskirjan täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja erityisesti vuoden 2021 kertomuksen, jossa keskityttiin perusoikeuksien suojeluun digitaalisella aikakaudella,

- f) **palauttaa mieleen** digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman, jossa vahvistetaan muun muassa, että eurooppalaisen digitaalisen yhteiskunnan olisi lujitettava ja tuettava demokratiaa suojelemalla perusoikeuksia, turvallista ja avointa digitaalista ympäristöä sekä saavutettavia ja ihmiskeskeisiä digitaalisia julkisia palveluja ja hallintoa,
- g) **korostaa**, että eurooppalaisessa julistuksessa digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista vahvistetaan, että Euroopan digitaalisen suvereniteetin olisi perustuttava perusoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian, osallisuuden, saavutettavuuden, tasa-arvon, selviytymiskyvyn ja turvallisuuden edistämiseen ja suojeluun sekä palvelujen saatavuuteen ja että kaikilla olisi oltava mahdollisuus hankkia kaikki perustason ja edistyneet digitaidot,
- h) **palauttaa mieleen** muun muassa sähköistä hallintoa koskevan Tallinnan julkilausuman¹ (lokakuu 2017), neuvoston päätelmät Euroopan digitaalisen tulevaisuuden rakentamisesta² (kesäkuu 2020), puheenjohtajavaltion päätelmät perusoikeuskirjasta tekoälyn ja digitaalisen muutoksen yhteydessä³ (lokakuu 2020), digitaaliyhteiskunnasta ja arvopohjaisesta digitaalisesta hallinnosta annetun Berliinin julistuksen⁴ (joulukuu 2020) ja Lissabonin julistuksen digitaalisesta demokratiasta, jolla on tarkoitus⁵ (kesäkuu 2021),
- i) **panee tyytyväisenä merkille** Euroopan unionin perusoikeusviraston työn ja erityisesti tekoälyä ja perusoikeuksia koskevan raportin ”Getting the future right: Artificial intelligence and fundamental rights”, vuotuiset katsaukset kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksiin EU:ssa, tutkimustyön vihan ja verkkosisällön moderoinnin aloilla sekä ikääntyneiden perusoikeuksia koskevan raportin ”Fundamental rights of older persons: ensuring access to public services in digital societies”,

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration>

² [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0616\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0616(01))

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/46496/st11481-en20.pdf>

⁴ https://ec.europa.eu/isa2/news/eu-member-states-sign-berlin-declaration-digital-society_en

⁵ <https://www.lisbondeclaration.eu>

- j) **panee merkille** työn, jota on tehty eurooppalaisissa ja kansainvälisissä järjestöissä, kuten tekoälykomiteassa sekä oikeuslaitoksen toimivuutta tarkastelevassa Euroopan neuvoston pysyvässä komiteassa (CEPEJ), joka on hyväksynyt digitalisaatiota oikeudenmukaisuuden parantamiseksi koskevan toimintasuunnitelman vuosiksi 2022–2025,
- k) **katsoo**, että digitaalinen muutos muuttaa tapaamme viestiä, olla yhteydessä toisiimme, työskennellä, oppia, käyttää palveluja ja toimia arjessa sekä sitä, mitä vaikutuksia kohdistuu perusoikeuksiin ja miten niitä suojellaan, ja että yksilöt voivat tarttua digitaalisen muutoksen tarjoamiin mahdollisuuksiin vain, jos he kehittävät asianmukaisia taitoja ja saavat tarvittavat välineet,
- l) **katsoo**, että digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman ehdotettu tavoitetaso on, että keskeiset julkiset palvelut tarjotaan täysin verkossa Euroopan kansalaisille ja yrityksille vuoteen 2030 mennessä,
- m) **tiedostaa**, että on tärkeää edistää saavutettavuutta ja kuroa umpeen digitaalista kuilua⁶, jota covid-19-kriisi on pahentanut, ja että syrjäytymisriski on kasvanut,
- n) **muistuttaa**, että yksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman tavoitteista on, että vähintään 80 prosentilla aikuisista on vuoteen 2030 mennessä perustason digitaidot, jotka ovat ennakoedellytys osallisuuden lisäämiselle ja työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumiselle digitaalisen muutoksen muokkaamassa Euroopassa,
- o) **vahvistaa**, että perusoikeuksia sovelletaan yhtäläisesti verkossa ja sen ulkopuolella ja että kaikilla olisi oltava mahdollisuus hankkia perustason digitaitoja ja saada tukea siihen, jotta he voivat ymmärtää oikeutensa ja käyttää niitä sekä hyödyntää koko potentiaalin julkisista ja yksityisistä palveluista, joita tarjotaan yhä enemmän verkossa,

⁶ Digitaalinen kuilu viittaa eroon niiden henkilöiden, joilla on pääsy internetiin tai muuhun digitaalitekнологiaan ja jotka pystyvät käyttämään verkkopalveluja, ja niiden henkilöiden välillä, jotka ovat näiden palvelujen ulkopuolella ([Eurostatin määritelmä](#)).

- p) **panee merkille** Euroopan osaamisohjelman mukaisesti, että vuosi 2023 on Euroopan osaamisen teemavuosi ja niin ihmisten ja yritysten tarvitsemat perustason digitaidot kuin työvoiman tarvitsemat erityiset digitaidot sekä julkisten palvelujen digitalisaatio ovat edellytys aktiiviselle osallistumiselle digitaaliseen vuosikymmeneen ja unionin digitaaliselle riippumattomuudelle,
- q) **sitoutuu** hyödyntämään ihmisoikeuksiin perustuvaa ja ihmiskeskeistä digitaalista muutosta sekä periaatteeseen, jonka mukaan ketään ei jätetä jälkeen, myös perustamalla digitaalisia julkisia palveluja, jotka ovat osallistavia ja esteettömiä vammaisille henkilöille, ikääntyneille ja haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille, sekä edistämällä kansainvälisesti tällaista lähestymistapaa ja EU:n normien noudattamista.

Yksilöiden ja keskeisten alojen digitaalinen voimaannuttaminen

Euroopan unionin neuvosto

1. **muistuttaa**, että digitaalisen muutoksen on edistettävä tasa-arvon saavuttamista sekä oikeudenmukaista ja osallistavaa yhteiskuntaa EU:ssa,
2. **korostaa**, että jokaisella on oikeus laadukkaisiin keskeisiin julkisiin ja yksityisiin palveluihin ja että yksi digitalisaation tavoitteista on edistää ja helpottaa näiden keskeisten palvelujen saatavuutta,

3. **toteaa**, että 46 prosentilla Euroopan kansalaisista⁷ ei tällä hetkellä ole perustason digitaitoja ja että tämän digitaalisen kuilun umpeen kuromiseksi näillä henkilöillä olisi oltava mahdollisuus hankkia digitaitoja, joita internetin ja digitaalisten tuotteiden ja palvelujen säännöllinen ja turvallinen käyttö edellyttää, ja saada tukea digitaitojen hankkimiseen, koska digitaalinen kuilu voi olla kansalaisille haitaksi ja sulkea heidät ulkopuolelle mutta myös estää heidän oikeuksiensa käyttämisen.

Euroopan unionin neuvosto kehottaa jäsenvaltioita kansallisen toimivaltansa rajoissa

4. **edistämään** asianmukaista media- ja digilukutaitoa koulutuksen ja elinikäisen oppimisen avulla sellaisena oikeutena kaikille, joka koskee perustason ja edistyneiden digitaitojen hankkimista,
5. **lisäämään toimia** digikuilun umpeen kuromiseksi kaventamalla niiden henkilöiden, joilla on mahdollisuus ja kyky käyttää luotettavia internetpalveluja ja digitaalisia välineitä, ja niiden henkilöiden välisiä eroja, joilla käyttömahdollisuutta ja -kykyä ei ole, samalla kun kiinnitetään erityistä huomiota kaupunkien ja maaseudun väliseen kuiluun ja sosioekonomisesta asemasta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolesta johtuvaan kuiluun, mahdollistamalla nopeiden internetyhteyksien ja digitaaliteknologian saatavuus unionin rahoituksen avulla,
6. **toteuttamaan kaikki asianmukaiset toimenpiteet** sen varmistamiseksi, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet käyttää julkisia verkkopalveluja, erityisesti tarjoamalla neuvontaa ja tukea koko prosessin ajan käytettäessä julkisia verkkosivustoja, täytettäessä verkkolomakkeita ja toimitettaessa asiakirjoja verkossa, ja säilyttämällä tarvittaessa muita kuin digitaalisia vaihtoehtoja sen varmistamiseksi, että ketään ei jätetä jälkeen, tätä silmällä pitäen on myös varmistettava suojattu pääsy asianmukaisten digitaalisen identiteetin keinojen avulla,

⁷ Naisten osuus nousee 49 prosenttiin, kun taas miesten osuus laskee 43 prosenttiin.

[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en)

7. **lisäämään** kansalaisten, myös lasten ja nuorten, **tietoisuutta** heidän tarpeisiinsa soveltuvalla viestintätavalla heidän yksityisyytensä ja henkilötietojensa suojaamisen tärkeydestä digitaalisessa maailmassa ja antamaan heille tietoa siitä, miten heidän tietojaan kerätään, käsitellään ja käytetään ja miten he voivat käyttää oikeuksiaan, mukaan lukien oikeutta tutustua omiin henkilötietoihinsa ja oikeutta tulla unohdetuksi, sekä miten he voivat konfiguroida yksityisyysasetuksensa ja käyttää salausta omien henkilötietojensa suojaamiseksi,
8. **toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet**, joilla tarjotaan erityisiä suojaamiseen liittyviä taitoja ja/tai digitaitoja, jotka on räätälöity eri henkilöryhmien tarpeisiin. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa
- **lapset ja nuoret**: sisällytetään korkealaatuista digitaalista sisältöä koulutusohjelmiin – myös opettajien ja nuorisotyöntekijöiden koulutusohjelmiin – helpotetaan laitteiden ja välineiden saatavuutta, annetaan heille tarvittavat taidot ja tiedot, jotta he voivat osallistua turvallisesti digitaaliseen ympäristöön, autetaan heitä muun muassa verkkokiusaamisen, verkkoviettelyn ja muunlaisen verkkohäirinnän ja -rikollisuuden muotojen tunnistamisessa, levitetään tietoa verkkorikollisuuden uhreiksi joutuneiden lasten ja nuorten saatavilla olevasta tuesta, puututaan aggressiivisiin kaupallisiin menettelyihin, otetaan käyttöön verkkosisältöön pääsyn edellytyksenä olevia iänvarmistusjärjestelmiä ja edistetään asianmukaisia ruutuaikaa koskevia rajoituksia (perusoikeuskirjan 24 artiklan mukaisesti ja ottaen huomioon lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia),

- **ikääntyneet:** annetaan tukea ja ohjausta digitaalisen muutoksen aikana niiden ikääntyneiden auttamiseksi, jotka tarvitsevat tukea keskeisiin verkkopalveluihin pääsyssä, uusien viestintätapojen käytössä, internetin tarjoamisen mahdollisuuksien hyödyntämisessä viihteen, oppimisen, henkisten ja älyllisten voimavarojen kehittämisen ja päivittäisten asioiden hoitamisen aloilla, samalla kun lisätään tietoisuutta mahdollisista riskeistä, kuten verkkourkintahuijauksista, identiteettivarkauksista ja disinformaatiosta, ja siitä, miten tällaisia riskejä voidaan lieventää, sekä varmistetaan, että he ymmärtävät, miten heidän henkilötietojaan suojataan (perusoikeuskirjan 25 artiklan mukaisesti),
- **naiset ja tytöt:** varmistetaan heidän tasavertainen osallistumisensa digitaaliin ja heidän mahdollisuutensa kehittää digitaitojaan, jotka ovat edelleen vähäisiä, kannustetaan heitä osallistumaan digiyrittäjyyden ja STEM-aineiden (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet ja matematiikka) aloille ja tehostetaan toimia heihin kohdistuvan verkkoväkivallan ja -häirinnän torjumiseksi, jotta voidaan kaventaa sukupuolten välistä digitaalista kuilua ja antaa heille mahdollisuus hyödyntää kaikilta osin digitaalisen muutoksen tarjoamia mahdollisuuksia (perusoikeuskirjan 23 artiklan mukaisesti),
- **vammaiset henkilöt:** poistetaan digitaalisen ympäristön esteitä erityisesti tarjoamalla tarvittavat tuotteet ja palvelut, joilla helpotetaan heidän osallisuuttaan ja osallistumistaan digitaaliyhteiskuntaan (perusoikeuskirjan 26 artiklan ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, johon EU on liittynyt, 9 artiklan mukaisesti),

- **maaseudulla asuvat henkilöt:** helpotetaan yhteisöjen pääsyä internetiin alueilla, joilla laajakaistan kattavuus on alhaisempi ja käytössä on vähemmän digitaalisia keinoja,
- **sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt:** edistetään digitaitojen hankkimista, torjutaan digitaalista syrjäytymistä ja helpotetaan pääsyä julkishallinnon palveluihin,
- **työntekijät:** tarjotaan riittävää ja asianmukaista ammatillista koulutusta, jotta he, erityisesti naiset, saisivat valmiudet uusiin digitaalialan työpaikkoihin ja olisivat suojassa työttömyydeltä, ja annetaan kaikille mahdollisuus sopeutua muutoksiin, jotka johtuvat digitaalisten välineiden käytöstä työssä, mukaan lukien työssä käytettävä tieto- ja viestintätekniikka, täydennys- ja uudelleen koulutuksen avulla, samalla kun taataan tasapuoliset, oikeudenmukaiset, terveelliset ja turvalliset työolot ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen, mukaan lukien oikeus olla tavoittamattomissa digitaalisten välineiden kautta työaikojen ulkopuolella,
- **kuluttajat:** varmistetaan heidän kykynsä tehdä itsenäisiä ja tietoon perustuvia valintoja ja rajoitetaan muun muassa kohdennetun mainonnan ja harhauttavan suunnittelun avulla tapahtuvaa haavoittuvuuksien ja vinoumien hyödyntämistä käyttöliittymissä,
- **äänestäjät:** varmistetaan, että kansalaisilla on hyvät tiedot ja media- ja digilukutaito, joita tarvitaan harkinnan käyttämiseen demokraattiseen päätöksentekoon vaikuttavissa monitahoisissa tilanteissa, ja erityisesti puututaan vaaleihin liittyvään tai muutoin vaalien vapauteen ja rehellisyyteen vaikuttavaan tiedon manipulointiin ja disinformaatioon samalla kun säilytetään sananvapaus,

- **kansalaisjärjestöt, ihmisoikeuksien puolustajat ja toimittajat:** suojellaan heitä digitaalisilta uhkilta ja annetaan heille valmiudet tehostaa perusoikeuksien toteutumista koskevia edistämistoimia myös digitaalisten välineiden avulla, edistetään sananvapautta, tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta sekä luotettavan, avoimen ja monimuotoisen digitaalisen ympäristön saatavuutta sekä tuetaan osallistumista, solidaarisuutta ja osallisuutta,
9. **toteuttamaan** valmiuksien kehittämistoimia ja koulutustoimia, joilla autetaan perusoikeuksien puolustamisen avainalojen – erityisesti oikeus- ja lainvalvonta-alan – toimijoita perusoikeuksien turvaamisessa ja yksilöiden suojelemisessa myös digitaalisessa maailmassa, tarjotaan käyttäjille tehokkaita ja laadukkaita julkisia palveluja oikeuden alalla ja varmistetaan oikeusjärjestelmän jatkuva avoimuus ja saatavuus,
 10. tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainvalvonta- ja oikeusalan toimijoille annettavaan perus- ja jatkokoulutukseen, jossa keskitytään edistämään edelleen oikeusvaltioperiaatteeseen ja perusoikeuksiin perustuvaa toimintakulttuuria, laajentamaan oikeusjärjestelmän digitalisaatiota ja tukemaan ammatillisten taitojen kehittämistä eurooppalaisen oikeusalan koulutusstrategian 2021–2024⁸ mukaisesti,
 11. **osoittamaan** riittävästi rahoitusta – joko kansallisista tai unionin rahoitusohjelmista – media- ja digitaalialan koulutuksen ja taitojen kehittämisen tukemiseen ja helpottamaan rahoituksen saantia tähän tarkoitukseen.

⁸ https://commission.europa.eu/document/f782dbde-f970-430a-847d-a77ff3e428a5_fi

Perusoikeuksia suojelevan turvallisen digitaalisen ympäristön rakentaminen

Euroopan unionin neuvosto

12. **Korostaa**, että perusoikeuksien suojeleminen voidaan taata kaikilta osin vain tarjoamalla oikeudenmukainen, turvallinen, turvattu ja avoin digitaalinen ympäristö ja minimoimalla digitaalisen ympäristön riskit ja uhat,
13. **Panee huolestuneena merkille**, että disinformaatio leviää laajalti erityisesti verkossa, mikä heikentää luottamusta instituutioihin ja tiedotusvälineisiin, haittaa kaikkien oikeutta saada todennettua tietoa ja tehdä tietoon perustuvia päätöksiä, haastaa demokraattisia prosesseja ja edistää sosiaalista polarisoitumista,
14. **Pitää valitettavana**, että vihapuhe, viharikokset ja verkkoväkivalta ovat viime vuosina lisääntyneet jyrkästi ja huolestuttavasti Euroopassa⁹ ja että internetin ja sosiaalisen median lisääntyvä käyttö on helpottanut vihapuheen leviämistä verkossa, mitä puolestaan on helpottanut verkkoestottomuus ja anonyymiteetin tunne, joka internetin käyttäjille saattaa kehittyä,
15. **Muistuttaa**, että Euroopan unioni hyväksyi äskettäin digipalvelusäädöksen¹⁰, jossa vahvistetaan välittäjien velvoitteita ja vastuuvastuuta koskevat säännöt, joilla pyritään minimoimaan haitat verkossa ja torjumaan verkkoriskejä luomalla yhdenmukaistettu oikeudellinen kehys laittoman ja haitallisen sisällön leviämisen torjumiseksi ja siten parantamaan perusoikeuksien suojeleminen verkossa,

⁹ Ks. esimerkiksi Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) vuosien 2019 ja 2020 kertomukset (Euroopan parlamentin kansalaisoikeuksien sekä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden politiikkayksikön tilaama vuotuinen tutkimus) osoitteissa <https://rm.coe.int/ecri-annual-report2019/16809ca3e1> ja <https://rm.coe.int/annual-report-on-ecri-s-activities-for-2020/1680a1cd59>

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös).

16. **Pitää valitettavana**, että kansalaisyhteiskunnan toimijoihin, ihmisoikeuksien puolustajiin ja toimittajiin, erityisesti naispuolisiin, kohdistuu tietojen mukaan paljon kyberhyökkäyksiä, verkkouhkia ja häirintää¹¹¹²,
17. **Muistuttaa**, että oikeus henkilötietojen suojaan ja oikeus yksityisyyteen ovat digitaalisella aikakaudella keskeisiä perusoikeuksia, jotka mahdollistavat muiden perusoikeuksien suojelun, mukaan lukien yksilöiden mahdollisuus valvoa, miten heidän henkilötietojaan käytetään ja jaetaan, sekä heidän oikeutensa luottamuksellisuuteen viestinnässä ja elektronisissa laitteissaan olevien tietojen osalta,
18. **Korostaa**, että vaikka tekoälyllä voi olla merkittäviä myönteisiä vaikutuksia – esimerkiksi prosessien tehokkuuden lisääminen ja innovoinnin ja tutkimuksen edistäminen eri elämänaloilla – se voi myös aiheuttaa merkittäviä haasteita perusoikeuksien suojelulle ja syrjinnän torjumiselle, jos sen käyttö ei ole riittävän avointa ja jos sitä käytetään ilman asianmukaisia suojatoimia ja laadunvalvontaa,
19. **Korostaa** media- ja digilukutaidon merkitystä tiedon manipuloinnin, mukaan lukien disinformaatio, väärä tieto ja manipuloiva propaganda, ja salaliittoteorioiden torjunnassa samalla kun turvataan sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus.

Euroopan unionin neuvosto kehottaa jäsenvaltioita kansallisen toimivaltansa rajoissa

20. **edistämään** suotuisaa ja oikeudenmukaista digitaalista ympäristöä, jotta voidaan käydä osallistavaa ja moniarvoista julkista keskustelua, ja auttamaan yksilöitä erottamaan toisistaan luotettavat ja epäluotettavat tietolähteet, tunnistamaan ennakkoluuloja ja propagandaa ja kehittämään kriittistä ajattelutaitoa, mikä vähentää tiedon manipuloinnin, mukaan lukien disinformaatio, haitallisia vaikutuksia,

¹¹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-protecting-civic-space_en.pdf

¹² <https://www.osce.org/fom/safety-female-journalists-online>

21. **tukemaan** vuoden 2018 käytäntesääntöihin perustuvien, vuonna 2022 vahvistettujen disinformaatiota koskevien tehostettujen käytäntesääntöjen täytäntöönpanoa ja seuranta ja antamaan samalla kunnianhimoisia sitoumuksia ja vaatimaan kunnianhimoisia toimenpiteitä disinformaation torjumiseksi verkossa ja kannustamaan teollisuutta noudattamaan itsesääntelynormeja disinformaation torjumiseksi,
22. **jatkamaan** verkossa esiintyvän vihapuheen **torjuntaa** keskittyen muun muassa tarpeeseen kriminalisoida tehokkaasti väkivaltaan ja vihaan yllyttäminen ja sen tarpeeseen, että kaikki ymmärtäisivät vihapuheen vaikutukset yksilöihin ja yhteiskuntaan ja pystyisivät tunnistamaan sen ja ilmoittaisivat siitä, samalla kun tarjotaan digitaalista kansalaisuutta ja verkkoturvallisuutta koskevaa koulutusta, autetaan yksilöitä tiedostamaan paremmin, että vihapuhe on perusoikeuksien loukkaus, jolla voi olla vakavia seurauksia ja joka voi johtaa fyysiseen väkivaltaan, vainoamiseen, pelotteluun, esineellistämiseen, häirintään, seksuaaliseen häirintään ja syrjintään, myös viharikoksiin, ja että sillä voi olla lamaannuttava vaikutus sananvapauteen, erityisesti toimittajiin, ja julkiseen demokraattiseen keskusteluun osallistumiseen,
23. **tukemaan ja seuraamaan** verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumista koskevien EU:n käytäntesääntöjen täytäntöönpanoa niiden tehokkuuden parantamiseksi; käytäntesäännöt ovat osoittautuneet hyödylliseksi välineeksi viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja teknisten alustojen välisessä yhteistyössä sisällön moderoinnin alalla,
24. **tukemaan** digipalvelusäädöksen täytäntöönpanoa, jotta voidaan varmistaa laittoman ja haitallisen verkkosisällön torjuntaa koskevien sääntöjen johdonmukainen soveltaminen EU:ssa, ja lisäämään kansalaisten tietoisuutta laittoman ja haitallisen sisällön ilmoittamiseen käytettävissä olevista mekanismeista,

25. **parantamaan** oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten valmiuksia tutkia verkossa tehtyjä laittomia viharikoksia ja verkossa esiintyvää vihapuhetta ja nostaa niistä syytteitä, muun muassa jakamalla parhaita käytäntöjä ja hyödyntämällä täysimääräisesti välineitä ja yhteistyöalustoja ja edistämällä samalla kaikkien saatavilla olevaa digitaalista oikeutta,
26. **varmistamaan**, että toimivaltaisilla kansallisilla valvontaviranomaisilla on riittävät resurssit ja henkilöstö, jolla on riittävä digitaitojen koulutus, jotta ne voivat seurata yleisen tietosuojasetuksen, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin ja muun asiaankuuluvan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisten tietosuoja- ja yksityisyyttä koskevien sääntöjen noudattamista, ja käynnistämään kohdennettuja tiedotus- ja valistuskampanjoita näiden viranomaisten roolista ja siitä, miten ne voivat auttaa yksilöitä suojelemaan oikeuksiaan perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaisesti, jotta voidaan varmistaa erityisesti yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen sekä yksityisyyden suoja ja mahdollisuus hallinnoida omaa dataa,
27. **toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet** tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavien ja teknologianeutraalien sääntelyjärjestelmien perustamiseksi ja sen varmistamiseksi, että tekoälyä kehitetään ja käytetään osallistavasti, kestävästi ja ihmiskeskeisesti soveltaen ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa, samalla kun pyritään siihen, että kaikki tulevat tietoisiksi paitsi tekoälyn tarjoamista mahdollisuuksista, myös riskeistä ja haasteista, joita siitä aiheutuu perusoikeuksille, ja siitä, miten sen monitahoisuus ja avoimuuden puute voivat vaikeuttaa oikeuksien tai lainsäädännön rikkomisten tunnistamista ja todistamista sekä järjestelmän mahdollisten virheiden tai toimintahäiriöiden jäljittämistä.

Euroopan unionin neuvosto

28. **suhtautuu myönteisesti** komission työhön ja aloitteisiin, joilla edistetään digitaitoja unionin kansalaisten keskuudessa ja parannetaan perusoikeuksien suojelua myös digitaalisessa ympäristössä, muun muassa seuraaviin:

- perusoikeuskirjan täytäntöönpanoa koskevat vuosikertomukset ja erityisesti vuoden 2021 kertomus perusoikeuksien suojelusta digitaalisella aikakaudella
- tiedonanto ”2030 Digitaalinen kompassi: eurooppalainen lähestymistapa digitaalista vuosikymmentä varten”, joka johti digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman hyväksymiseen
- Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma
- uusi eurooppalainen Parempi internet lapsille -strategia (BIK+)
- Euroopan demokratiatoimintasuunnitelma
- vuoden 2022 tehostetut disinformaatiota koskevat käytäntösäännöt
- vuoden 2016 käytäntösäännöt verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumiseksi
- digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma
- tekoälyä koskevat lainsäädäntöaloitteet ja muut aloitteet, kuten opettajille tarkoitetut eettiset ohjeet tekoälyn ja datan käytöstä opetuksessa ja oppimisessa
- Euroopan osaamisohjelma
- EU:n oikeusalan koulutusstrategia
- digitaitoja ja -koulutusta koskeva paketti

- suuntaviivat medialukutaidon edistämiseksi ja kehittämiseksi
- vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030

Euroopan unionin neuvosto kehottaa komissiota

29. **seuraamaan** digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman täytäntöönpanoa sen varmistamiseksi, että sen tavoitteet, jotka liittyvät digitaalisiin valmiuksiin infrastruktuurien, koulutuksen ja osaamisen aloilla sekä yritysten ja julkisten palvelujen digitaaliseen muutokseen, saavutetaan suunnitellusti vuoteen 2030 mennessä,
30. **torjumaan** verkossa esiintyvää disinformaatiota ja laitonta sisältöä valvomalla ja panemalla täytäntöön digipalvelusäädöksen sääntöjä ja arvioimalla säännöllisesti vuonna 2022 vahvistettujen disinformaatiota koskevien tehostettujen käytännesääntöjen ja verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumista koskevien käytännesääntöjen täytäntöönpanoa pyrkien siihen, että sidosryhmät noudattavat niihin sisältyviä normeja ja sitoumuksia, joilla pyritään luomaan avoimempi, turvallisempi ja luotettavampi verkkoympäristö, jossa kunnioitetaan sananvapautta,
31. **suojelemaan ja tukemaan edelleen** kansalaisyhteiskunnan järjestöjä ja ihmisoikeuksien puolustajia, jotta voidaan edistää kukoistavaa kansalaisyhteiskunnan digitaalista toimintaympäristöä ja parantaa kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien resilienssiä verkkouhkista, häirinnästä ja toimintahäiriöistä selviytymiseksi,
32. **tukemaan edelleen** koko lainvalvontaketjua ja asiaankuuluvia sidosryhmiä jäsenvaltioissa **ja tekemään edelleen yhteistyötä** niiden kanssa vihapuheen ja viharikosten torjuntaa käsittelevän EU:n korkean tason työryhmän työn puitteissa sekä ohjeiden, hyvien käytäntöjen vaihdon ja rahoituksen avulla,

33. **seuraamaan** digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista annetussa eurooppalaisessa julistuksessa vahvistettuja digitaalisia periaatteita ja oikeuksia tehdessään yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan saavuttaa digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman yleiset tavoitteet, ja ottamaan nämä periaatteet ja oikeudet huomioon lainsäädäntöaloitteissa ja teknologian kehittämistoimissa,
34. **valtavirtaistamaan** digitaalisen voimaannuttamisen kaikissa asiaan liittyvissä EU:n politiikoissa, koska digitaidot ovat nykyisin monialaisia ja siksi välttämättömiä digitaaliyhteiskunnassa tapahtuvan kehityksen kannalta, ja **edistämään** tasa-arvon ja perusoikeuksien valtavirtaistamista kaikissa asiaan liittyvissä EU:n politiikoissa, joissa on digitaalinen osa-alue, sillä verkko- ja digitaalimaailma on yksi keskeisimmistä ympäristöistä, joissa perusoikeuksia käytetään nyky-yhteiskunnassa,
35. **varmistamaan** uuden eurooppalaisen ”Parempi internet lapsille” -strategian (BIK+) täytäntöönpanon, jotta voidaan parantaa ikätasolle sopivia digitaalisia palveluja ja varmistaa kaikkien lasten suojeleminen, voimaannuttaminen ja kunnioittaminen verkossa, ottaen huomioon lasten oikeuksia koskevan EU:n strategian ja erityisesti sen 5 osan,
36. **tukemaan** aloitteita, joilla pyritään edistämään digitaalisen tietoisuuden ja digitaitojen kehittämistä rahoitusohjelmien, kuten ESR+:n, elpymis- ja palautumistukivälineen, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman, kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman, oikeusalan ohjelman, Verkkojen Eurooppa -välineen ja Erasmus+ -ohjelman, kautta,
37. **lisäämään tietoisuutta ja levittämään tietoa** tämän alan unionin aloitteista, kuten eurooppalaisesta digitaalitaitoja ja työpaikkoja käsittelevästä foorumista, joka tarjoaa tietoa ja resursseja digitaidoista sekä koulutus- ja rahoitusmahdollisuuksia.